

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΟ ΣΟΡΤΑΣΜΟ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑΔΟΣ
ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΩΝ

•

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΕΠ' ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗ-
ΡΙΔΟΣ - 1881 - 1931 - ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥ-
ΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΩ-
ΣΕΩΣ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ • 1935

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ

Υιός του αειμνήστου προέδρου της 'Εταιρείας μας Γεωργίου Ροδοπούλου. 'Εσπούδασε εις τὸ ἐν 'Αθήναις 'Εθνικὸν Πανεπιστήμιον καὶ εἶτα ἐν Εὐρώπῃ τὰ νομικὰ καὶ δικηγορεῖ μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας ἐν 'Αθήναις, ἔνθα ἀπὸ ἐτῶν ἔχει ἐγκατασταθεῖ. 'Αναμειχθεὶς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς 'Επαρχίας Τυρνάθου ἐξελέγη βουλευτὴς τῆς 'Επαρχίας ταύτης καὶ διετέλεσεν 'Υφυπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐπὶ Κυβερνήσεως Κονδύλη.

ΔΗΜΗΤΡ. ΤΣΟΥΖΑΝΗΣ

'Εκ Τυρνάθου. 'Εκ τῶν καλλίστων νέων τῆς κοινοπόλεως. Λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν ἀρετῶν του ἐξελέγη πρόεδρος Κοινοῦ τῆς Τυρνάθου τὸ ἔτος 1936 διατηρῶν μέχρι σήμερον τὸ ἀξίωμα τοῦτο. 'Ενδιαφέρεται μεγάλως διὰ τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς κοινοπόλεως.

ΙΩΑΝ. Γ. ΖΑΦΕΙΡΙΑΔΗΣ

'Εκ Τυρνάθου τῆς Θεσσαλίας. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους του σπουδὰς ἠκολούθησε τὸν τραπεζικὸν κλάδον καθέξας ἐπίζηλον θέσιν ἐν τῷ ὑποκαταστήματι τῆς 'Αγρ. Τραπεζῆς Τυρνάθου ἐνθα μέχρι σήμερον ὑπηρετεῖ εὐδοκίμως διευθύνων τὸ ὑποκατάστημα τοῦτο.

ΞΕΝΟΦΩΝ ΦΥΛΛΑΣ

'Εκ Λειβαδίου τοῦ 'Ολύμπου. 'Εσπούδασε Γεωπόνος καὶ ὑπηρετεῖ ὡς ἐπαρχιακὸς Γεωπόνος τῆς 'Επαρχίας Τυρνάθου. Συνετέλεσεν εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ ἐν Τυρνάθῳ Κρατικοῦ 'Αγροκηπίου, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐν γένει ἀνάπτ. τῶν γεωργῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ του.

50—150 στρ. ἐκ τῶν ἀπαλλοτριωθέντων Σουλτανικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, καὶ εἰς μέγαν ἀριθμὸν καπνοκαλλιεργητῶν (520), εἰς τοὺς ὁποίους παρεχωρήθη κλῆρος 7 1/2 στρεμ. Κλῆρος 10 στρ. παρεχωρήθη ἐπίσης καὶ εἰς 70 κηπουροὺς.

Τὸ ἀπαλλοτριωθὲν Σουλτανικὸν τσιφλίκι ἀνήκεν ἄλλοτε εἰς τὴν ἐκάστοτε Βαλιντέ Σουλτάναν (βασιλομήτορα), περιήλθεν ὅμως εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Σουλτάνου Χαμίτ, ὁ ὁποῖος παρεχώρησεν εἰς τὴν Βαλιντέν ἰδιόκτητον ἐν Τουρκίᾳ κτῆμά του. Μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Χαμίτ μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἀπαλλοτριώσεως (1924) τὰ εἰσοδήματα τοῦ κτήματος εἰσεπράττοντο ὑπὸ ἀντιπροσώπου τοῦ τουρκικοῦ δημοσίου, τὸ ὁποῖον εἶχε δημεύσει τὴν περιουσίαν τοῦ ἐκπτώτου Σουλτάνου. 'Η ἑκτασίς τοῦ κτήματος ἀνῆρχετο εἰς 25.000 στρ., ἐξ ὧν 24.000 εἰς δύο θέσεις Καμπύλ - 'Αγᾶ καὶ 'Αμάρι, τὰ δὲ ὑπόλοιπα εἰς διαφόρους θέσεις ἀνάμικτα μετὰ τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν Τυρναβιτῶν. 'Εκτὸς 7.000 στρ. μὴ καλλιεργησίμων (βουνά, χέρσα, βάλτοι κλπ.), ἐκαλλιεργοῦντο ὑπὸ 14 κολλήγων, οἱ ὁποῖοι διέθετον 36—40 ζευγάρια. 'Εκ τῆς ἀπαλλοτριώσεως 2.125 στρέμ. ἔλαβον ἀκτήμονες τοῦ χωρίου Δελέρια, τὰ δὲ ὑπόλοιπα 125 κληροῦχοι ἐκ Τυρνάθου. Οἱ ἐκ τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων κληροῦχοι ἔλαβον κλῆρον μικρότερον.

Ἀ μ π ε λ ο υ ρ γ ί α—Εἰς καμμίαν ἄλλην περιφέρειαν τῆς Θεσσαλίας τὰ ἀμπέλια δὲν καλλιεργοῦνται εἰς τόσῃν ἔκτασιν ὅσον εἰς τὸν Τύρναβον. 'Εκτὸς τοῦ Τυρνάθου καὶ ἄλλαι Κοινότητες τῆς ἐπαρχίας εἶναι ἀμπελουργικαί, ὅπως τὸ Καζακλάρι καὶ ἡ Ραψάνη. Τὸ ἐκλεκτὸ κρασί τῆς τελευταίας, ἐφάμιλλον τοῦ περιφημῶν τῶν 'Αμπελακίων, ὀφείλεται εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀμπέλων τῆς ἐπὶ τῶν κλιτύων τοῦ κάτω 'Ολύμπου καὶ τὸ δροσερὸν τοῦ κλιματὸς τῆς κατὰ τὸ θέρος. 'Αντιθέτως εἰς τὴν πεδινὴν περιφέρειαν τοῦ Τυρνάθου, τὸ κρασί ὀλιγώτερον καλῆς ποιότητος, εἶναι καὶ ὀλιγώτερον διατηρήσιμον, δι' αὐτὸ καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη τὸ μαῦρο συνθίζουσιν νὰ βάζουν ρητίνην. Τὰ σταφύλια ὅμως φαγητοῦ καὶ πρὸ πάντων τῆς ἐκλεκτῆς ποικιλίας ντιμπιμπαντίκι, εἶναι γλυκύτατα, εὐγεστότατα καὶ κατάλληλα διὰ μεταφορὰν.

'Η μέσα σὲ λίγα χρόνια μετὰ τὴν προσάρτησιν ἐπέκτασις τῆς φυτείας τῆς ποικιλίας αὐτῆς εἰς τὸν Τύρναβον καὶ τὸ Καζακλάρι, ἦτο τόση, ὥστε αἱ ἀγοραὶ τῆς Λαρίσης, τοῦ Βόλου καὶ τῶν ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ἀπορροφήσουν ὅλην τὴν παραγομένην ποσότητα, καὶ ἕνα μέρος ἐχρησιμοποιεῖτο εἰς τὴν οἰνοποίησιν. 'Απὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ὅμως τῆς Μακεδονίας μεγάλαι ποσότητες ἀπεστέλλοντο κάθε χρόνο εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ἄλλας Μακεδονικὰς πόλεις. "Εγιναν δὲ καὶ δοκιμαστικαὶ ἀποστολαὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν (Βιέννη). 'Αλλὰ τὸ σημαντικὸν αὐτὸ ἐμπόριον τῶν σταφυλίων ἔσταμάτησε, ὅταν ἀνεφάνη ἡ καταστρεπτικὴ φυλοξήρα πρὸ ἐξαετίας εἰς τὰ ἀμπέλια τοῦ Τυρνάθου.

Καὶ οἱ μὲν Ραψιανιώται ἤμπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι ζοῦν κυρίως ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Τύρναβον, ποῦ εἶναι μεγαλυτέρα πόλις, αἱ περισσότεραι οἰογένειαι ἔχουν ἰδιόκτητον ἀμπέλι, καὶ τὸ εἰσόδημά του μαζὶ μὲ τὸ εἰσόδημα ἀπὸ τὴν ἐκτροφήν μεταξοσκώληκος ἀποτελεῖ διὰ πολλὰς ἀπ' αὐτὰς τὴν κυριώτεραν πρόσδοτον. 'Εκτὸς ἀπὸ τὰ σταφύλια, τὸ κρασί, τὸ πετιμέζι, καὶ τὰς κληματαῖδας, ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τους οἱ ἀμπελουργοὶ Τυρνάθου εἶχαν πρόσδοτον καὶ ἀπὸ τὸ τσίπουρο τὸ προερχόμενον ἀπὸ τὴν ἀπόσταξιν τῶν στεμφύλων καὶ κρα-

σιών, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν Τύρναθον λέγεται καὶ ρακί, εἶναι δὲ ἐξαιρετικῆς ποιότητος διότι παρασκευάζεται ἐκ διπλῆς ἀποστάξεως. Ἀπ' αὐτὸ προήλθε κατόπιν ἐιδικῆς κατεργασίας καὶ προσθήκης κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπόσταξιν, ἐκτὸς γλυκανίσου καὶ μαστίχας, καὶ πολλῶν ἄλλων ἀρωματικῶν οὐσιῶν εἰς ἀναλογίας γνωστὰς μόνον εἰς δύο οἰκογενεῖας, Κατσάρου καὶ Δομενικιώτη, τὸ ὄνομαστόν προϊόν τοῦ Τυρνάθου οὔζο¹. Ἀτυχῶς ὁ Τύρναθος καὶ αἱ ἀνωτέρω οἰκογένειαι δὲν ἐφρόντισαν ἐγκαίρως νὰ κατοχυρώσουν τὸ ἐκλεκτὸν τοῦτο προϊόν τοῦ Τυρνάθου διὰ τῆς ἀποκλειστικότητος τῆς ὀνομασίας, καθ' ὃ εἶχον δικαίωμα, καὶ σήμερον φέρουν τὸ αὐτὸ ὄνομα εὐρύτατα εἰς τὴν κατανάλωσιν εἰσαχθέντα κατασκευάσματα προερχόμενα ἐξ ἀπλῆς ἐν ψυχρῷ ἀναμίξεως οἶνοπνεύματος, ὕδατος καὶ γλυκανισελαίου.

Ἄλλοτε ἡ ἀπόσταξις ἦτο ἐλευθέρᾳ διὰ κάθε παραγωγὸν καὶ ἀποτελοῦσε σοβαρὰν πρόσδοτον τῶν ἀμπελουργικῶν οἰκογενειῶν, ἀλλὰ καὶ δικλείδα ἀσφαλείας διὰ τὰ μὴ διατηρήσιμα κρασιά κατὰ τὰ ἔτη τῆς ὑπερπαραγωγῆς. Δι' αὐτὸ καὶ ἔθιμον ἐπεκράτει εἰς τὸν Τύρναθον νὰ περιλαμβάνεται ὑπὸ τῶν περισσοτέρων οἰκογενειῶν εἰς τὰ προικοσύμφωνα καὶ ἕνα ρακοκάζανο (ἀμβύξ). Ἀπὸ ἐτῶν ὅμως τὸ Κράτος, μετὰ τὴν ἐπιβολὴν μεγάλῃς φορολογίας ἐπὶ τοῦ οἶνοπνεύματος, ἠναγκάσθη νὰ περιορίσῃ τὴν ἐλευθέραν ἀπόσταξιν τῶν ἀμβύκων, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀντὶ τοῦ μεγάλου ἄλλοτε ἀριθμοῦ μικρῶν, περὶ τοὺς 25-30 μεγάλοι σχετικῶς παραγωγοὶ παρήγον περὶ τὰς 80-100 χιλιάδας ὀκ. τσίπουρο, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς φυλλοξήρας. Τὸ καταστρεπτικὸν τῆς Ἀμερικῆς ἔντομον δὲν ἄφησε σήμερα, ὅστερα ἀπὸ 6 χρόνια, ἀπὸ τὰ 18.000 στρ. τῆς περιφερείας παρὰ 1.000 μόνον στρέμ., διὰ νὰ τὰ καταστρέψῃ καὶ αὐτὰ συντομώτατα.

Ὁ Τύρναθος ὅμως καὶ ἡ Ραψάνη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μείνουν χωρὶς ἀμπέλια καὶ οἱ ἀμπελουργοὶ ἤρχισαν ἀπὸ διετίας νὰ ἀναφυτεύουν τὰ κατεστραμμένα ἀμπέλια τοὺς μὲ μοσχέυματα ἀμερικανικά, ἐμβολιασμένα μὲ τὰς ἐντοπίας ποικιλίας, τὰ ὁποῖα προμηθεύονται ἀπὸ τὸ Κρατικὸν φυτώριον τῆς Γεωργικῆς Σχολῆς Λαρίσης.

Εἰς τὸν Τύρναθον λειτουργοῦν δύο σωματεῖα ἀμπελοκτημόνων: ὁ τελευταίως ἱδρυθεὶς Ἀμπελουργικὸς πιστωτικὸς συνεταιρισμὸς διὰ τὴν σύναψιν ἐκ μέρους τῶν μελῶν τοῦ μακροπροθέσμων δανείων, καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ 1924 ἱδρυθεὶς Σύνδεσμος Ἀμπελοκτημόνων, ὁ εἰς ἄμεσον εὐρισκόμενος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἱδρύσεώς του ἐπαφὴν μὲ τὸν Πανελλήνιον Σύνδεσμον τὸν ἐδρεύοντα ἐν Ἀθήναις, τοῦ ὁποίου πρῶτος πρόεδρος ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσεν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ συνδέσμου Τυρνάθου Γ. Ροδόπουλος.

Σηροτροφία. — Αἱ συνθήκαι εἶναι πολὺ εὐνοϊκαὶ διὰ τὴν ἐπιτυχή ἐκτροφήν μεταξοσκώληκος εἰς τὸν Τύρναθον. Τὰ μὲ μεγάλους χώρους καὶ πολλὰ παράθυρα, εὐάερα παλαιὰ σπίτια, καὶ ἡ ἐπιτηδεΐτης τῶν γυναικῶν, ποὺ ἀσχολοῦνται συνήθως μόνον μὲ οἰκιακὰς ἐργασίας, ἐπιτρέπουν τὴν μετ' ἐπιτυχίας ἐκτροφήν εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ σπίτια τοῦ Τυρνάθου. Τοὺς ἀπαρατήτους αὐτοὺς ὅρους δὲν ἀνευρίσκομεν εἰς τὰ μικρότερα χωριά τῆς περιφερείας, ὅπου καὶ οἱ χῶροι εἶναι ἀνεπαρκεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ἀσχολοῦνται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκτροφῆς μὲ ἐργασίας τῶν ἀγρῶν. Δι' αὐτὸ μόνον εἰς τοὺς μεγά-

¹ Ἰδὲ σχετικὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὰ τοῦ κ. Ἀνδρεάδου.

ΣΤΑΜΟΥΛΑΚΗΣ ΜΟΥΛΟΥΓΗΣ

Ἐκ τῶν προυχόντων τοῦ Τυρνάθου, πατὴρ τῶν ἀδελφῶν Βασιλείου, Κωνσταντίνου καὶ Ἀθανασίου Μουλούλη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης. Λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν του προσόντων ἐτιμήθη παρὰ τῶν συμπολιτῶν του καὶ ἐξελέγη πρῶτος Δήμαρχος τοῦ τ. Δήμου Τυρνάθου ἐξυπηρετήσας τὸν Δήμον ποικιλοτρόπως διὰ τῆς χρηστῆς του πατρικῆς καὶ ἀμερολήπτου διοικήσεως. Ἐπὶ δημαρχίας του ἐγένοντο πολλὰ κοινωφελῆ ἔργα.

ΔΗΜ. ΜΟΥΛΟΥΓΗΣ

Ἐκ Τυρνάθου τῆς Θεσσαλίας, πατὴρ τῶν ἀδελφῶν Πανταζῆ Μουλούλη καὶ Κων. Μουλούλη, ἐμπόρου ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τῶν προυχόντων τοῦ Τυρνάθου. Ἡσχολεῖτο εἰς κτηματικάς ἐργασίας μετὰ μεγάλ. ἐπιτυχίας καὶ ἡγαγὰτο παρ' ὅλων τῶν συνδημῶν του.

ΠΑΝΤΑΖ. ΜΟΥΛΟΥΓΗΣ

Ἐκ Τυρνάθου τῆς Θεσσαλίας. Ἐσπούδασε τὰ νομικά εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἑθ. Πανεπιστήμιον καὶ εἶτα διωρίσθη συμβολαιογράφος ἐν Λαρίσῃ. ἔνθα ἀπὸ ἐτῶν ἔχει ἐγκατασταθῇ. Κατέχει καλλίστην κοινωνικὴν καὶ ἐπίσημον θέσιν παρὰ τῇ κοινῇ Λαρίσης.

ΘΕΟΔ. Ν. ΚΑΤΣΑΚΟΣ

Ἐκ Τυρνάθου. Ἐσπούδασε τὰ Νομικά εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον καὶ ἐτύχε πτυχίου Νομικῆς. Κατὰ τοὺς πολέμους ἔλαβε μέρος ὡς αὐτοκινήτων καὶ τὸ τάγμα ὡς Συμβούλου μετέπειτα ὡς Συμβούλου Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης. Μέλος τῆς Ἑταιρείας.